

นวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ *
Local Administrative Innovation of Local Government
Organizations in Chiang Mai Province

ณัฐชานันท์ วงศ์มูลิธิกร
Nutchanun Wongmoolithikorn
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
North-Chiang Mai University, Thailand
Email: ningnutchanun@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของโครงการที่เป็นนวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาโครงการที่เป็นนวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ประจำปี 2561 ดังนี้ 1) องค์กรบริหารส่วนตำบลช่วงเปา 2) องค์กรบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว 3) เทศบาลตำบลยางเนิ้ง และ 4) เทศบาลเมืองแม่เหียะ ข้อมูลในการศึกษาวิจัยมาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรส่วนท้องถิ่น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงการนวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่น รวมไปถึงข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า มีโครงการนวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น 11 โครงการ ทั้งนี้ สามารถสังเคราะห์ถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการริเริ่มนวัตกรรมออกเป็นได้ 3 บทบาท คือ 1) บทบาทผู้ประสานงาน 2) บทบาทผู้กระตุ้น สนับสนุน และจูงใจ และ

---

* ได้รับบทความ: 1 กันยายน 2563; แก้ไขบทความ: 7 ธันวาคม 2563; ตอปรับตีพิมพ์: 9 ธันวาคม 2563

3) บทบาทผู้ดำเนินการหลัก นอกจากนี้ ยังพบว่านวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นดังกล่าวมีลักษณะ ดังนี้ 1) นวัตกรรมเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ 2) นวัตกรรมด้านสินค้าและบริการ 3) นวัตกรรมด้านรูปแบบการให้บริการ การส่งมอบงาน 4) นวัตกรรมด้านกระบวนการและการบริหารองค์การ และ 5) นวัตกรรมด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงกระบวนการ

ข้อเสนอแนะ คือ นวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นซึ่งถือเป็นรูปแบบการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงรุก ถูกริเริ่ม ดำเนินการ ต่อยอด อย่างต่อเนื่องและจริงจัง ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้น ซึ่งหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งพยายามพัฒนาขีดความสามารถในการริเริ่มนวัตกรรมเช่นนี้ได้เหมือนกันทั้งหมด ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นและประเทศชาติเพิ่มขึ้นอย่างเท่าเทียม

คำสำคัญ: นวัตกรรม; การบริหารงานท้องถิ่น; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aims to study characters of administrative innovation projects of local government organizations in Chiang Mai Province by using qualitative research methodology. Researcher selected to study local government organizations in Chiang Mai Province which had received 2018 King Prajadhipok Golden Award, including 1) Khuangpao Subdistrict Administration Organization, 2) Donkaeo Subdistrict Administration Organization, 3) Yang Noeng Subdistrict Administration Organization, and 4) Mae Hia Subdistrict Administration Organization. Research data was from in-depth interview of local officers who were stakeholders of local administrative innovation projects as well as data from relevant documents.

The research result found that there were 11 local administrative innovation projects which could be synthesized as roles of local government organizations toward initiation of innovation, divided into 3 roles as follow:

1) Coordinator Role, 2) Activator, Supporter or Motivator Role, and 3) Key Operator Role. Moreover, it was found that such local administrative innovations consisted of following characters: 1) Policy and Strategic Innovation, 2) Product and Service Innovation, 3) Service Delivery Innovation, 4) Process and Organization Administration Innovation, and 5) Process Interaction Innovation.

Suggestion is that local administrative innovation which is the pro-active form of local administration has been continuously and seriously initiated, operated, and further proceeded for only few among local government organizations. Similarly, each local government organization should try to develop the capability to initiate this innovation in total. So it will generate multiplex benefits to local people and the country.

Keywords: innovation; local administrative; local government organizations

1. บทนำ

การปกครองท้องถิ่นถือกำเนิดขึ้นก่อนการมีรัฐชาติ เป็นสภาวะของการเปิดโอกาสให้มีการใช้อำนาจรัฐที่หลากหลายนกระจายไปยังชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ที่มีความแตกต่างในทางสังคม อุดมการณ์ เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม สามารถปกครองและดูแลกันเองในขอบเขตพื้นที่และในภารกิจที่กำหนด โดยที่ยังคงธำรงความเป็นเอกภาพของรัฐและอำนาจอธิปไตย และยังเป็นสภาวะของการมีองค์กรที่ดำเนินกิจการสาธารณะในนามของชุมชน (Collective Actions) ซึ่งสามารถดำเนินการได้อย่างอิสระปลอดจากการแทรกแซงโดยองค์กรอื่น (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2548) สำหรับประเทศไทย รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น และการกระจายอำนาจอย่างกว้างขวาง อย่างที่ไม่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับใดๆ ก่อนหน้านี้ โดยสาระสำคัญหลักได้กำหนดให้รัฐต้องให้อิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็น (ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล, 2555) ด้วยเหตุนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีสิทธิตามกฎหมาย มีพื้นที่ และประชากรเป็นของตนเอง ประการสำคัญ มีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติราชการ (วุฒิสสาร ต้นไชย, 2552) สามารถ

ตอบสนองความต้องการ แก้ปัญหาของท้องถิ่นอย่างตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ (โกวิทย์ พวงงาม, 2552)

ในปัจจุบัน ท่ามกลางบริบทของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนทำให้หลายองค์กรปรับตัวไม่ทัน และได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกวันนี้ไม่สามารถคาดเดาได้ ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าอนาคตจะเปลี่ยนแปลงไปในทางใด ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการตอบสนองความต้องการเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในพื้นที่ และมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติราชการ (วุฒิสสาร ต้นไชย, 2552) จึงต้องพยายามพัฒนาขีดความสามารถ และใช้ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการที่ได้รับนี้ ในการคิดริเริ่ม ค้นหา ทดลองวิธีการแก้ปัญหา พัฒนางานและบริการ สาธารณะของตนเองได้กว้างขวาง ทันทต่อความเปลี่ยนแปลงและความคาดหวังของประชาชนให้ ได้มากที่สุด (จรัส สุวรรณมาลา และคณะ, 2548) ในรูปแบบของการสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นซึ่งถือเป็นรูปแบบการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงรุก ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการเตรียมป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดในอนาคตมากกว่าที่จะคอยให้ ปัญหาเกิดขึ้นแล้วค่อยตามแก้ไข

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานวัตกรรมกรรมการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมกรรมการบริหารงานท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเชิงรุก บนพื้นฐานที่มีธรรมาภิบาล ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็ว อันจะนำไปสู่ความผาสุกของท้องถิ่นและสังคมในระดับชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะของโครงการที่เป็นนวัตกรรมกรรมการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่

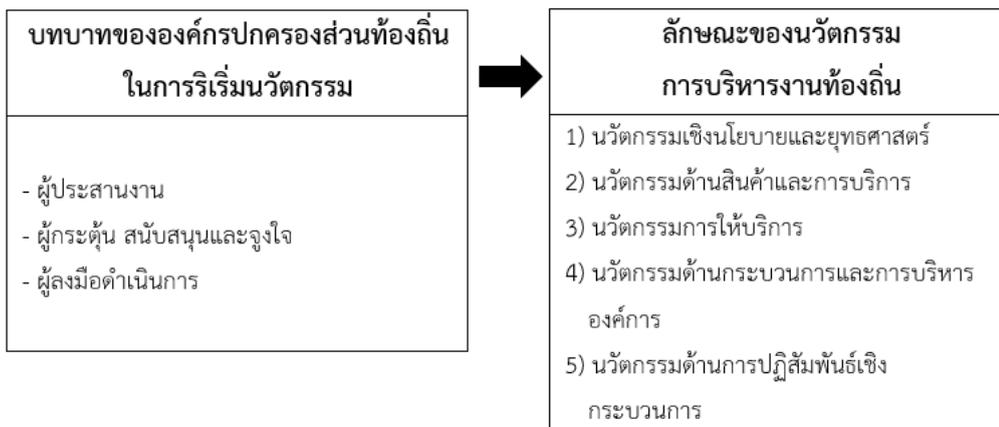

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะโครงการนวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ประจำปี 2561 เท่านั้น เนื่องจากองค์กรที่จะได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ จะต้องเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เคยได้รับรางวัลพระปกเกล้าในระดับเป็นเลิศมาแล้ว 2 ครั้ง ในระยะเวลา 5 ปี นับย้อนหลังไป เพื่อให้แน่ใจว่าโครงการนวัตกรรมดังกล่าว มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนเกิดคุณค่าในเชิงประจักษ์อย่างแท้จริง โดยในการตัดสินใจ คณะกรรมการจะพิจารณาจากเอกสารข้อมูลเบื้องต้น รวมทั้งมีการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ อาทิ กลุ่มผู้บริหาร สมาชิกสภา ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ กลุ่มผู้นำชุมชนและประชาชน กลุ่มผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มภาคธุรกิจเอกชน เป็นต้น จึงทำให้เชื่อมั่นได้ว่า ผลจากการศึกษาวิจัยโครงการนวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้า จะสามารถนำไปเผยแพร่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ต่อยอดแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

2. กรอบแนวคิดการวิจัย

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) เป็นแนวทางในการแสวงหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายที่เป็นแก่นของการวิจัยที่ต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของนวัตกรรม การบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

3.1 การศึกษาจากข้อมูลเอกสาร (Document study)

โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับรายละเอียดโครงการนวัตกรรม การบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ 2561

3.2 การศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview)

3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ประจำปี 2561 จำนวนทั้งสิ้น 4 แห่ง คือ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลช่อแฮ 2) องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว 3) เทศบาลตำบลยางเนิ้ง และ 4) เทศบาลเมืองแม่เหิยะสำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรส่วนท้องถิ่นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงการนวัตกรรม การบริหารงานท้องถิ่น ได้แก่ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้รับผิดชอบโครงการนวัตกรรม การบริหารงาน และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกรณีศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีการออกแบบแบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้างลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึกโดยผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ อันจะทำให้มาได้ซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติต่างๆและข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ ทั้งมิติของความความลึกและมิติของความกว้าง

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาพรรณนารายละเอียดของกรณีศึกษา ในลักษณะที่ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะนวัตกรรม การบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเชียงใหม่ มีการนำเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) มาใช้ เพื่อวิเคราะห์

แยกแยะรายละเอียดของเหตุการณ์หรือประเด็นที่ศึกษา จากนั้นจึงทำการจัดหมวดหมู่ของตัวแปรเหล่านั้น เพื่อสรุปเป็นสาระสำคัญที่เป็นข้อค้นพบจากการศึกษา

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในปี 2561 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ทั้งสิ้น 4 แห่ง โดยทั้ง 4 แห่ง ได้ริเริ่มและต่อยอดโครงการนวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น 11 โครงการตามรายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 รายชื่อโครงการนวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อโครงการ
1. องค์การบริหารส่วนตำบลช่วงเปา	1. โครงการศูนย์สาธิตเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชาทำบลช่วงเปา 2. โครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยที่ดินทำกินและเมืองพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วม
2. องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว	3. เครือข่ายป้องกันและควบคุมโรคตำบลดอนแก้ว 4. เครือข่ายวิทยาลัยจิตอาสาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต 5. เครือข่ายการจัดการสุขภาพชุมชน: สถานีอนามัยถ้ำไอน
3. เทศบาลตำบลยางเนิ้ง	6. โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุแบบองค์รวม (สูงวัย สมวัย ใส่ใจสุขภาวะ) 7. โครงการประชุมเพื่อรับทราบปัญหาความต้องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้าน (วาระยามเช้า) 8. โครงการตลาดประชารัฐ ท้องถิ่น สุขใจ
4. เทศบาลเมืองแม่เหิยะ	9. โครงการจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม 10. โครงการศูนย์สร้างสุขตำบลแม่เหิยะ “คู่มือสุขภาพ” 11. โครงการ“เด็กนอกคอก”

ผลการวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่โดยศึกษาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ปี 2561 ทั้ง 11 โครงการ มีรายละเอียด ดังนี้

1. โครงการศูนย์สาธิตเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชาตำบลช่วงเปาโดยองค์การบริหารส่วนตำบลช่วงเปา มีลักษณะของนวัตกรรมด้านสินค้าและบริการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลช่วงเปาจะแสดงบทบาทในฐานะผู้ประสานงานระหว่างภาคีเครือข่าย อันประกอบด้วยภาครัฐ อาทิ ที่ว่าการอำเภอจอมทอง, ภาคเอกชน อาทิ บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน), ภาคประชาสังคม อาทิ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน) รวมไปถึงผู้นำชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน ในการสร้างความร่วมมือในรูปแบบของเครือข่าย จัดตั้งศูนย์สาธิตฯ เพื่อบ่มเพาะและสร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่ชุมชน

2. โครงการแก้ไขปัญหาคัญที่อยู่อาศัยที่ดินทำกินและเมืองพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วมโดยองค์การบริหารส่วนตำบลช่วงเปา มีลักษณะของนวัตกรรมเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์โดยองค์การบริหารส่วนตำบลช่วงเปาจะแสดงบทบาทในฐานะผู้ประสานงานระหว่างภาคีเครือข่ายที่สำคัญ อาทิ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชน หน่วยงานจังหวัด ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น ในการสร้างความร่วมมือในรูปแบบของเครือข่าย เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับประชาชนในพื้นที่

3. โครงการเครือข่ายป้องกันและควบคุมโรคตำบลดอนแก้ว โดยองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว มีลักษณะของนวัตกรรมด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงกระบวนการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วจะแสดงบทบาทในฐานะผู้ประสานงานกับเครือข่ายในการทำงานทั้ง 2 ระดับ คือ 1) เครือข่ายภายในพื้นที่ อาทิ โรงพยาบาลนครพิงค์ โรงเรียนและสถานศึกษาในพื้นที่ทุกโรงเรียน จิตอาสาในพื้นที่ เป็นต้น และ 2) เครือข่ายภายนอกพื้นที่ อาทิ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น เพื่อสร้างความร่วมมือในรูปแบบของเครือข่ายกับภาคส่วนต่างๆในพื้นที่ ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค

4. โครงการเครือข่ายวิทยาลัยจิตอาสาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว มีลักษณะของนวัตกรรมด้านกระบวนการและการบริหารองค์การโดยองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว จะแสดงบทบาทในฐานะผู้กระตุ้น สนับสนุน และจูงใจ ให้จิตอาสาภายในชุมชนเข้ามาทำงานร่วมกันในรูปแบบของเครือข่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับกลุ่ม

ประชากรพิเศษ อาทิ ผู้ด้อยโอกาส สตรีกลุ่มเสี่ยง ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง เป็นต้น โดยอาศัยกลไกการทำงานในรูปแบบของจิตอาสาที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง

5. โครงการเครือข่ายการจัดการสุขภาพชุมชน: สถานีอนามัยถ้ำไอนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว มีลักษณะของนวัตกรรมด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงกระบวนการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว จะแสดงบทบาทในฐานะผู้ประสานงานในการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่าย ทั้งเครือข่ายภายในองค์กร อาทิ โรงพยาบาลชุมชนตำบลดอนแก้ว และเครือข่ายภายในพื้นที่ อาทิ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี โรงพยาบาลนครพิงค์ ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคลากรท้องถิ่น ในการจัดการสุขภาพชุมชน

6. โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุแบบองค์รวม (สูงวัย สมวัย ใส่ใจสุขภาพ) โดยเทศบาลตำบลยางน่อง มีลักษณะของนวัตกรรมด้านรูปแบบการให้บริการ การส่งมอบงานโดยเทศบาลตำบลยางน่องจะแสดงบทบาทในฐานะผู้กระตุ้น สนับสนุน และจูงใจ ให้กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มจิตอาสาภายในพื้นที่ ได้ช่วยกันพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบองค์รวม โดยอาศัยความร่วมมือจากเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง อาทิ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยางน่อง และโรงพยาบาลสารภี เป็นต้น รวมทั้งนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้แก่ แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนเข้ามาช่วยในการบอกตำแหน่งหรือพิกัดที่พักอาศัยของผู้สูงอายุแต่ละราย

7. โครงการประชุมเพื่อรับทราบปัญหาความต้องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้าน (วาระยามเช้า) โดยเทศบาลตำบลยางน่อง มีลักษณะของนวัตกรรมด้านการบริหารองค์การโดยเทศบาลตำบลยางน่องจะแสดงบทบาทในฐานะผู้ดำเนินการหลัก ในการพัฒนารูปแบบการจัดเวทีเพื่อรับทราบปัญหาความต้องการและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่น ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพสังคมที่มีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท โดยการใช้เทคโนโลยี Social Network คือ การถ่ายทอดสดภาพและเสียงของการประชุมผ่านทางเฟสบุ๊กของเทศบาลฯ เพื่อให้ประชาชนสะดวกในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการประชุมได้อย่างเต็มที่

8. โครงการตลาดประชารัฐ ท้องถิ่น สุขใจ โดยเทศบาลตำบลยางน่อง มีลักษณะของนวัตกรรมด้านสินค้าและบริการโดยเทศบาลตำบลยางน่องจะแสดงบทบาทในฐานะผู้ดำเนินการหลักในการบริหารจัดการตลาด อาทิ การประสานและบูรณาการงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนตลาดประชารัฐ การจัดพื้นที่ในการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง การช่วยลดต้นทุนให้กับพ่อค้าแม่ค้าโดยกำหนดอัตรา

ค่าบริการแผงจำหน่ายสินค้าในสัดส่วนที่ต่ำกว่าตลาดของเอกชน การกำหนดพื้นที่ให้กับผู้ประกอบการรายใหม่และผู้ประกอบการรายเดิม การยกระดับสินค้าทุกประเภทให้มีคุณภาพมาตรฐานที่ปลอดภัย ทั้งนี้ ความสำเร็จของการดำเนินโครงการดังกล่าว ก็ด้วยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากพ่อค้าแม่ค้า คณะกรรมการ ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ เป็นสำคัญ

9. โครงการจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมโดยเทศบาลเมืองแม่เหิยะ มีลักษณะของนวัตกรรมด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงกระบวนการโดยเทศบาลเมืองแม่เหิยะจะแสดงบทบาทในฐานะผู้ดำเนินการหลัก และเปิดโอกาสให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินโครงการ โดยมีการมอบหมายให้องค์กรต่างๆมีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามความถนัดและความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล แล้วนำส่งข้อมูลคืนให้กับเทศบาลเพื่อวิเคราะห์และจัดทำเป็นฐานข้อมูลต่อไป โดยใช้โปรแกรม LTax3000 LtaxGISQGISซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดและแม่นยำ อีกทั้งหน่วยงานอื่นยังสามารถมาขอใช้ข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ในด้านอื่นต่อไปได้อีกด้วย

10. โครงการศูนย์สร้างสุขตำบลแม่เหิยะ“คูซี้สุขภาพ” โดยเทศบาลเมืองแม่เหิยะ มีลักษณะของนวัตกรรมด้านรูปแบบการให้บริการ การส่งมอบงานโดยเทศบาลเมืองแม่เหิยะจะแสดงบทบาทในฐานะผู้กระตุ้น สนับสนุน และจูงใจ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลซึ่งกันและกัน สำหรับโครงการดังกล่าวเป็นการพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ โดยให้มีการจับคูซี้ (Buddy) ระหว่างผู้สูงอายุที่ติดบ้านติดเตียงกับผู้สูงอายุติดสังคม แบบ 1 คนต่อ 1 คน และมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกคูซี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมที่สุด อาทิ คูซี้ทั้งสองต้องพักอาศัยอยู่ในรัศมีใกล้เคียงกันไม่เกิน 2 กิโลเมตร หรือทั้งคู่เป็นผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันรู้จักคุ้นเคยกันมาก่อน เป็นต้น ผลจากการดำเนินโครงการดังกล่าวทำให้ผู้สูงอายุติดสังคมสามารถดูแลสุขภาพของตนเองและสุขภาพของผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียงได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการมีสภาพร่างกายที่แข็งแรงขึ้น และยังเป็นการช่วยลดภาระให้กับผู้ดูแลที่เป็นคนในครอบครัวได้อีกด้วย

11. โครงการ“เด็กนอกคอก” โดยเทศบาลเมืองแม่เหิยะ มีลักษณะของนวัตกรรมด้านกระบวนการและการบริหารองค์การโดยเทศบาลเมืองแม่เหิยะจะแสดงบทบาทในฐานะผู้ดำเนินการหลักในการแสวงหาความร่วมมือจากสถานศึกษาและองค์กรเครือข่ายชุมชนในพื้นที่ เพื่อจัดทำหลักสูตรด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัด

เทศบาลเมืองแม่เหิยะ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม โดยเน้นหนักใน 5 เรื่อง คือ “ความซื่อสัตย์ การมีจิตสาธารณะ การรู้รับผิดชอบ มีวิสัย และรักความพอเพียง” นอกจากนี้ ยังได้รับความร่วมมือจากชุมชน ผู้สูงอายุ พระสงฆ์ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ปกครองของเด็ก ในการเข้าร่วมกิจกรรมและร่วมเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมต่างๆอีกด้วย โครงการ “เด็กนอกคอก” จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างพลเมืองที่ดีให้กับชุมชน

รายละเอียดของโครงการทั้ง 11 โครงการ ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 รายละเอียดของโครงการนวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นที่ได้รับรางวัล
พระปกเกล้าทองคำ ปี 2562

ชื่อโครงการ	ลักษณะของ นวัตกรรม	ความโดดเด่นของนวัตกรรม	บทบาทของ (อปท)
1.โครงการศูนย์สาธิต เศรษฐกิจพอเพียงตาม ศาสตร์พระราชาดำบล ช่วงเปา	นวัตกรรมด้านสินค้า และการบริการ	การสร้างความร่วมมือในรูปแบบของ เครือข่าย จัดตั้งศูนย์สาธิตฯ เพื่อป่มเพาะ และสร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ เหมาะสมแก่ชุมชน	ผู้ ประสานงาน
2.โครงการแก้ไขปัญหาที่ อยู่อาศัยที่ดินทำกินและ เมืองพัฒนาคุณภาพชีวิต อย่างมีส่วนร่วม	นวัตกรรมเชิงนโยบาย และยุทธศาสตร์	การสร้างความร่วมมือในรูปแบบของ เครือข่าย เพื่อแก้ไขและพัฒนาที่อยู่ อาศัยให้กับประชาชนในพื้นที่	ผู้ ประสานงาน
3.โครงการเครือข่าย ป้องกันและควบคุมโรค ตำบลดอนแก้ว	นวัตกรรมด้านการ ปฏิสัมพันธ์เชิง กระบวนการ	สร้างความร่วมมือในรูปแบบของเครือข่าย กับภาคส่วนต่างๆในพื้นที่ เพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค	ผู้ ประสานงาน
4.โครงการเครือข่าย วิทยาลัยจิตอาสาเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิต	นวัตกรรมด้าน กระบวนการและการ บริหารองค์การ	การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับกลุ่มประชากร พิเศษ โดยอาศัยกลไกการทำงานในรูปแบบ ของจิตอาสาที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการด้วย ตนเอง	ผู้กระตุ้น สนับสนุน และจูงใจ

ชื่อโครงการ	ลักษณะของ นวัตกรรม	ความโดดเด่นของนวัตกรรม	บทบาทของ (อปท)
5.โครงการเครือข่ายการ จัดการสุขภาพชุมชน: สถานีอนามัยถ้ำไอน	นวัตกรรมด้านการ ปฏิสัมพันธ์เชิง กระบวนการ	การดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายเพื่อพัฒนา ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ บุคลากรท้องถิ่นในการจัดการสุขภาพชุมชน	ผู้ ประสานงาน
6.โครงการส่งเสริมและ พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ แบบองค์รวม (สูงวัย สมวัย ใส่ใจสุข ภาวะ)	นวัตกรรมด้านรูปแบบ การให้บริการ การส่ง มอบงาน	การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ โดยอาศัยความร่วมมือจากเครือข่ายที่ เกี่ยวข้องภายในพื้นที่ รวมทั้งนำเทคโนโลยี สมัยใหม่เข้ามาช่วยในการดำเนินโครงการ	ผู้กระตุ้น สนับสนุน และจูงใจ
7.โครงการประชุมเพื่อ รับทราบปัญหาความ ต้องการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในการ พัฒนาหมู่บ้าน (วาระ ยามเช้า)	นวัตกรรมด้าน กระบวนการและการ บริหารองค์การ	พัฒนารูปแบบในการจัดเวทีเพื่อรับทราบ ปัญหาความต้องการและแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้ เทคโนโลยี Social Network มาเป็น สื่อกลาง ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น	ผู้ดำเนินการ หลัก
8.โครงการตลาดประชา รัฐ ท้องถิ่น สุขใจ	นวัตกรรมด้านสินค้า และการบริการ	การบริหารจัดการตลาดสดโดยบูรณาการ ความร่วมมือกับพ่อค้าแม่ค้า คณะกรรมการ และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่	ผู้ดำเนินการ หลัก
9.โครงการจัดทำระบบ ฐานข้อมูลเพื่อการ พัฒนาท้องถิ่นแบบมี ส่วนร่วม	นวัตกรรมด้านการ ปฏิสัมพันธ์เชิง กระบวนการ	การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและ เอกชนในพื้นที่ ในการจัดเก็บและจัดทำ ระบบฐานข้อมูล เพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น	ผู้ดำเนินการ หลัก
10.โครงการศูนย์สร้าง สุขตำบลแม่เหียะ “คูชี้ สุขภาพ”	นวัตกรรมด้านรูปแบบ การให้บริการ การส่ง มอบงาน	การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากจิตอาสาภายใน พื้นที่	ผู้กระตุ้น สนับสนุน และจูงใจ
11.โครงการ“เด็กนอก คอก”	นวัตกรรมด้าน กระบวนการและการ บริหารองค์การ	การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและ เอกชนในพื้นที่ จัดทำหลักสูตรด้านการ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองแม่เหียะ	ผู้ดำเนินการ หลัก

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครอง ในจังหวัด เชียงใหม่ พบว่ามีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. นวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ต่างมี รูปแบบและวิธีดำเนินการที่แตกต่างกันออกไป ถึงแม้จะเป็นงานในลักษณะเดียวกันเพื่อ ตอบสนองกลุ่มเป้าหมายเดียวกันก็ตาม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ คือ “คุณลักษณะของ องค์กร” เป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กรปกครอง ส่วน ท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดขีดความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมขององค์กรนอกจากนี้ ความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์การทำงานของบุคลากรในองค์กร จะส่งผลต่อ ความสามารถในการคิดเชิงสะท้อนกลับและเป็นการคิดแบบเปิดกว้างที่ยอมรับความคิดเห็นที่ ต่างต่าง ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการบริหารงานซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิพงษ์ ภักดีเหล่า (2554) ที่พบว่า คุณลักษณะขององค์กร นวัตกรรมประกอบด้วย วิสัยทัศน์ กลยุทธ์และเป้าหมาย การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ผู้นำ บุคลากร เครือข่าย วัฒนธรรมและการมีค่านิยมร่วมกัน

2. เป็นข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการริเริ่มและต่อยอด นวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นจนเกิดคุณค่าต่อท้องถิ่นในเชิงประจักษ์อย่างต่อเนื่อง ล้วน แล้วแต่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินโครงการจากภาคประชาสังคมทั้งสิ้น สอดคล้องกับ อนุจิตร ชินสาร (2557) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการก่อเกิดนวัตกรรม การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ “ทุนทางสังคม” (Social capital) อันได้แก่ การ ได้รับความเชื่อถือจากภาคประชาสังคมและมีการทำงานร่วมกันด้วยความไว้วางใจ ภายใต้การ ทำงานในรูปแบบเครือข่ายทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่

3. จุดร่วมสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้า อันเป็น รางวัลเชิดชูเกียรติที่มอบให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการริเริ่มและต่อยอดนวัตกรรม การบริหารงานใหม่ๆ อยู่เสมอ คือ การมีผู้นำที่ได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากประชาชนจนทำ ได้รับความเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นต่อเนื่องติดต่อกันมาหลายวาระ สอดคล้องกับ ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์ (2554) ที่กล่าวว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างนวัตกรรมมากที่สุดคือ การ สนับสนุนของผู้บริหารเพื่อให้เกิดนวัตกรรมที่ใส่ใจในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

6. ข้อเสนอแนะ

นวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นรูปแบบการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงรุก เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของบริบทแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ ภาครัฐเริ่ม ดำเนินการ ต่อยอด อย่างต่อเนื่องและจริงจัง ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้น ซึ่งหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งพยายามพัฒนาขีดความสามารถในการริเริ่มนวัตกรรมเช่นนี้ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นและประเทศชาติเพิ่มขึ้นอย่างเท่าเทียม

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2552). ประชาคมท้องถิ่น: การส่งเสริมและเผยแพร่นวัตกรรมท้องถิ่น. *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 50 (5), 27.
- จรัส สุวรรณมาลา. (2548). *โครงการวิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2548). *นวัตกรรมสร้างสรรค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2552). *ยุทธศาสตร์การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- วุฒิพงษ์ ภัคดิเหลา. (2554). การศึกษาคุณลักษณะขององค์การนวัตกรรม:กรณีศึกษาองค์การที่ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม. *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์. (2554). *การจัดการนวัตกรรมขององค์กรธุรกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมของพนักงาน*. *ดุซงญานินพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจดุซงญานินบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล. (2555). *การเมืองในกระบวนการกระจายอำนาจ: ศึกษาผ่านบทบาทของนักวิชาการ ข้าราชการ นักการเมืองและประชาชน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อนุจิตร ชินสาร. (2557). นวัตกรรมการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *คุณิพนธ์ปริญาปรัชญาคุณิบัณฑิต(รัฐประศาสนศาสตร์)*. มหาวิทยาลัยบูรพา
- องค์การอนามัยโลก. (2562). *ความหมายของทักษะชีวิต*. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2561, จาก <https://uparadigm.blogspot.com/2017/02/life-skills-meaning.html>